

Контрольна робота

З дисципліни: «Економічний аналіз»

Задача 1

Проаналізуйте с/в виробленої продукції. Розрахуйте вплив чинників на загальну суму витрат. Зробіть висновки.

види	Випуск продукції				Перемінні витрати			
	план		факт		план		факт	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	рівень, %	сума, тис. грн	рівень, %
А	27840		28020			57,64	16285	
В	22160		21830			59,73	12934	
С	12440		13330			58,44	7766	
Д	19440		19760			59,35	11904	
Всього	81880		82940			X	48889	

Постійні витрати по плану – 16720 тис. грн.

фактично – 16850 тис. грн.

Відповідь.

Види	Випуск продукції				Перемінні витрати			
	план		факт		план		факт	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	рівень, %	сума, тис. грн	рівень, , %
А	27840	34,0	28020	33,8	16047,0	57,64	16285	58,1
В	22160	27,1	21830	26,3	13236,2	59,73	12934	59,2
С	12440	15,2	13330	16,1	7269,9	58,44	7766	58,3
Д	19440	23,7	19760	23,8	11537,6	59,35	11904	60,2
Всього	81880	100,0	82940	100,0	48090,7	59,35	48889	58,9

Визначимо суму перемінних витрат за планом.

А	27840	/	100%	x	57,64	= 16047,0	тис. грн
В	22160	/	100%	x	59,73	= 13236,2	тис. грн
С	12440	/	100%	x	58,44	= 7269,9	тис. грн
Д	19440	/	100%	x	59,35	= 11537,6	тис. грн
Всього	81880	/	100%	x	59,35	= 48090,7	тис. грн

Визначимо рівень перемінних витрат фактично.

А	16285	/	28020	x	100% =	58,1	%
В	12934	/	21830	x	100% =	59,2	%
С	7766	/	13330	x	100% =	58,3	%
Д	11904	/	19760	x	100% =	60,2	%
Всього	48889	/	82940	x	100% =	58,9	%

Питома вага кожного виду продукції:

За планом

А	27840	/	81880	x	100%	=	34,0	%
В	22160	/	81880	x	100%	=	27,1	%
С	12440	/	81880	x	100%	=	15,2	%
Д	19440	/	81880	x	100%	=	23,7	%
	Фактично							
А	28020	/	82940	x	100%	=	33,8	%
В	21830	/	82940	x	100%	=	26,3	%
С	13330	/	82940	x	100%	=	16,1	%
Д	19760	/	82940	x	100%	=	23,8	%
	Відхилення в питомій вазі							
А	33,8	-	34,0	=	- 0,22	%		
В	26,3	-	27,1	=	- 0,74	%		
С	16,1	-	15,2	=	+ 0,88	%		
Д	23,8	-	23,7	=	+ 0,08	%		

За планом випуск продукції мав становити 81880 тис. грн.

Фактично сталося зростання випуску і досягло 82940 тис. грн.

Зростання становить:

$$82940 - 81880,0 = + 1060,00 \text{ тис. грн...}$$

в динаміці:

$$82940 / 81880 \times 100\% = 101,3\%$$

$$101,3 - 100,0 = + 1,3\%$$

Тобто випуск продукції зріс на 1,3%, або на 1060 тис. грн.

Питома вага виробу А фактично склала 34%, що на 0,2% менше запланованої величини. Питома вага виробу В фактично склала 27,1%, що на 0,7% менше запланованої величини. В той же час питома вага виробів С і Д зросла відповідно на 0,88% та 0,08% і фактично склали 15,2% та 23,7%.

Загальна сума витрат.

план $48090,7 + 16720 = 64810,7$ тис. грн.

факт $48889 + 16850 = 65739,0$ тис. грн.

Відхилення: $65739,0 - 64810,7 = + 928,3$ тис. грн.

Загальна сума витрат зросла на 928,3 тис. грн.

При цьому перемінні витрати зросли на:

$48889 - 48090,7 = + 798,3$ тис. грн.

Постійні витрати зросли на: $16850 - 16720 = + 130,0$ тис. грн.

Розрахуємо вплив чинників на загальну суму витрат.

	48090,7	+	16720,0	= 64810,7	тис. грн.
Зміна постійних витрат	48090,7	+	16850	= 65739,0	тис. грн
Зміна перемінних витрат	48889	+	16720	= 65609,0	тис. грн
	48889	+	16850	= 65739,0	тис. грн
	65739,0	-	64810,7	= 928,3	тис. грн
	65609,0	-	65739,0	= -130,0	тис. грн
Сумарний вплив факторів	928,3	+	-130,0	= 798,3	тис. грн

Висновок.

Загальна сума витрат фактично зросла на 798,3 тис. грн. За рахунок зміни постійних витрат сталося їх зростання на 928,3 тис. грн, за рахунок зміни перемінних витрат сума витрат зменшилась на 130 тис. грн.

Задача 2

На підставі запропонованого балансу провести розрахунок фінансових коефіцієнтів.

Таблиця 1. Показники фінансової ліквідності, стійкості

Показник і його призначення	Розрахункова формула і джерела	На початок	На кінець	Відхилення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (терміновості) – показує, яка частина поточної заборгованості може бути погашена негайно	Грошові кошти/ Поточні зобов'язання	0,003	0,08	+0,077
Коефіцієнт термінової ліквідності – показує, яка частина поточних зобов'язань може бути погашена не тільки за рахунок наявних грошових коштів, але і облігованих цінностей	(Грошові кошти + дебіторська заборгованість)/ Короткотермінові зобов'язання	0,19	0,71	+0,52
Коефіцієнт покриття загальний – дозволяє встановити, в якій мірі поточні активи вистачать для покриття поточних зобов'язань	Оборотні активи/ Короткотермінові зобов'язання	0,36	1,17	0,81
Маневреність грошових коштів	Грошові кошти/ власний капітал	0,00	0,03	0,03
Коефіцієнт ліквідності матеріальних цінностей – показує, в якій мірі матеріальні цінності вистачать для покриття грошових коштів	Матеріальні цінності/ Грошові кошти	0,18	0,49	0,31
Коефіцієнт ліквідності коштів у розрахунках – показує, в якій мірі очікувані надходження від дебіторів будуть використані для погашення зобов'язань	Кошти в розрахунках/ Короткотермінові зобов'язання	0,18	0,63	0,45
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості – показує розмір кредиторської заборгованості на 1 грн. дебіторської заборгованості	Кредиторська заборгованість/ Дебіторська заборгованість	5,43	1,61	-3,81
Коефіцієнт маневрування показує, яка частина власних коштів вкладена в найбільш мобільні активи	Грошові кошти/ Власний капітал	0,00	0,03	0,03
Коефіцієнт економічної незалежності (автономії) – характеризує частку власних коштів у загальній сумі коштів	Джерела власних коштів/ Валюта балансу	0,82	1,02	0,19
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу – характеризує ступінь участі позикових коштів у загальній сумі коштів	Позикові кошти/ Валюта балансу	0,49	0,47	-0,01
Коефіцієнт фінансової залежності – характеризує ступінь залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування	Валюта балансу/ Джерела власних коштів	1,21	0,98	-0,23
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у валюті балансу – характеризує частку основних засобів у загальній сумі коштів	Залишкова вартість основних засобів/ Валюта балансу	0,63	0,29	-0,34

Коефіцієнт реальної вартості основних засобів і матеріальних оборотних коштів у валюті балансу – характеризує частку вартості основних засобів і матеріальних оборотних коштів)/ Валюта	(Залишкова вартість основних засобів + матеріальні оборотні кошти)/ Валюта	0,69	0,41	-0,28
Коефіцієнт фінансування – показує, яка частина діяльності підприємства фінансується	Джерела власних коштів/ Позикові	1,69	2,15	0,46
Коефіцієнт заборгованості – показує, яка частина діяльності підприємства фінансується	Позикові кошти / Джерела власних	0,59	0,46	-0,13

Таблиця 2. Аналіз фінансової стійкості підприємства

Показники	На початок року	На кінець року	Відхилення в сумі	Динаміка	Відхилення в %
1. Джерела власних коштів	12712,7	11959,7	-753	94,08	-5,92
2. Необоротні активи	12696,7	5368,6	-7328,1	42,28	-57,72
3. Наявність власних оборотних коштів (стр. 1 – стр. 2) Ес	16	6591,1	6575,1	41194,37	41094,37
4. Довгострокові зобов'язання	0	120,3	120,3		
5. Наявність власних і довгострокових джерел формування запасів і витрат (стр. 3 + стр. 4) Ет	16	6711,4	6695,4	41946,25	41846,25
6. Поточні зобов'язання	7500,4	5433	-2067,4	72,44	-27,56
7. Загальна величина основних джерел формування запасів і витрат (стр. 5 + стр. 6) Ео	7516,4	12144,4	4628	161,57	61,57
8. Загальна величина запасів і витрат	2728,8	6379,5	3650,7	233,78	133,78
9. Надлишок (+), нестача (-) власних оборотних коштів (стр. 3 – стр. 8) Е*с	-2712,8	211,6	2924,4	-7,80	-107,80
10. Надлишок (+), нестача (-) власних і довгострокових позикових джерел формування запасів і витрат (стр. 5 – стр. 8) Е*т	-2712,8	331,9	3044,7	-12,23	-112,23

11. Надлишок (+), нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів і витрат (стр. 7 – стр. 8) E*o	4787,6	5764,9	977,3	120,41	20,41
Тип фінансової стійкості:	Кризове	становище			
абсолютно стійкий	$E^*c > 0$;	$E^*r > 0$;	$E^*o > 0$		
нормальна стійкість	$E^*c < 0$;	$E^*r > 0$;	$E^*o > 0$		
нестійке становище	$E^*c < 0$; $E^*r < 0$; $E^*o > 0$				
кризове становище	$E^*c < 0$;	$E^*r < 0$;	$E^*o < 0$		
На початок року підприємство мало нестійке становище. На кінець – абсолютно стійкий стан.					

Таблиця 3. Показники майнового стану

Показник і його призначення	Алгоритм розрахунку по балансу	На початок року	На кінець періоду	Відхилення в сумі
Сума господарських коштів, що є в розпорядженні	Валюта балансу	15429,6	11751,3	-3678,3
Питома вага активної частини основних засобів	Вартість активної частини основних засобів	62,2	37,2	-25,1
Коефіцієнт зносу основних засобів	Знос/ Первинна вартість основних засобів	0,4	0,6	0,3
Коефіцієнт оновлення основних засобів	Балансова вартість 03, що надійшли/ Балансова вартість 03 на кінець періоду		-0,51	-0,5

Висновок

Провівши аналіз показників можна зробити висновки щодо фінансового стану підприємства.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності свідчить, що на початок року підприємство вільних грошових коштів має недостатню кількість. Тому воно на початок року свої поточні зобов'язання в разі потреби за рахунок грошових коштів погасити зможе на 0,3%. Станом на кінець року негайно може бути погашено лише 8% короткострокових зобов'язань, що є досить негативним. В світовій практиці вважають теоретично достатнім, якщо величина цього коефіцієнту перевищує 0,2–0,3. Як видно із таблиці,

підприємство прагне вкласти свої грошові кошти в господарську діяльність, а це може призвести в подальшому до недостатньої платоспроможності.

Значення коефіцієнту термінової ліквідності нормальним вважається у діапазоні 0,7–0,8. Якщо на початок року цей коефіцієнт склав 0,19, а на кінець – 0,71, то видно, що цей показник на кінець року близько критичних значень і підприємство може за рахунок очікуваних надходжень від дебіторів на кінець року погасити вже 71% короткострокових позичкових коштів проти 19% на початок періоду. Це свідчить про значні фінансові затруднення на початок року, які відчувало підприємство і подальше їх уникнення. Достатньо виникнути труднощам з реалізацією товарів, забезпеченням торгівлі товарними запасами і фінансовий стан підприємства буде досить важким, так як погашення найбільш термінових зобов'язань повністю залежить від своєчасної реалізації

Якщо на початок року підприємство на 1 гривню дебіторської заборгованості залучало 5,43 гривні кредиторської заборгованості, то на кінець року це співвідношення вже складає 1,61: 1. Така тенденція є позитивною.

Залучення коштів відбувається за рахунок розрахунків з постачальниками за відвантаженою продукцією. На кінець року сума цієї заборгованості склала 1576,7 тис. грн., що менше ніж в попередньому періоді. При цьому вільних грошових коштів, які б забезпечували ці платежі підприємство в достатньому розмірі не має. Так, на розрахунковому рахунку і в касі станом на кінець року підприємство має лише 417,3 тис. грн. Отже, майбутні платежі по зобов'язаннях забезпечені грошовою наявністю на 26,5%.

Ця недостатність може бути покрита за рахунок коштів, які знаходяться в розрахунках. А це значить, що коли настануть строки сплати платежів, то нестачу платіжних коштів можливо буде покрити або за їх рахунок, або за рахунок кредитів, якщо підприємство буде в змозі їх одержати у банку, або

ця сума буде вважатися не оплаченою в строк, з усіма впливаючими з цього наслідками.

Таким чином, встановлено, що основним джерелом формування оборотних коштів, є позикові кошти (біля 60% на почато і 46% на кінець періоду). Проте слід пам'ятати, що в умовах ринкових відносин відсотки за користування кредитом перетворюються в реальну вартість кредитних ресурсів і в умовах нестабільності економіки кредити банків весь час будуть зростати. В цій ситуації тільки ефективне використання власних коштів, а також нові шляхи їх збільшення зможуть забезпечити рентабельну роботу підприємств. Одним із шляхів збільшення фінансових ресурсів в обороті є залучення тимчасово вільних коштів інших підприємств. Це можуть бути добровільні внески, цільові займи, а також вкладення коштів в цінні папери, які випускає дане підприємство.

В цілому на кінець періоду підприємство має стійкий стан.

Задача 3

На підставі даних таблиці зробіть аналіз асортиментної структури виробленої продукції. Розрахуйте вплив асортиментної структури виробленої продукції на вартість товарної продукції методом ланцюгових підставок, відносних різниць. Зробити висновки.

Вид про дук ції	Опто ва ціна, грн	Обсяг виробництва						Товарна продукція			
		план		факт		% вико най ня план	обсяг проду кції, зарахо ваани	по плану	фактичн о при плановій структур і	фактичн о	% вико нанн я план
		туб	пито ма вага,	туб	питом а вага, %						
А	6500	4300	21,2	4440	21,9	103,3	4300	27950,0	27670,5	28860,0	99,0
Б	5400	5252	25,9	5144	25,4	97,9	5144	28360,8	28077,2	27777,6	97,9
С	4500	6843	33,7	6568	32,5	96,0	6568	30793,5	30485,6	29556,0	96,0
Д	6800	3920	19,3	4088	20,2	104,3	3920	26656,0	26389,4	27798,4	104,3
Всь	Х	2031	100,0	2024	100,0	99,6	19932	113760,3	112622,7	113992,0	100,2

Питома вага обсягу виробництва

1) План

А	4300	/	20315	x 100%	= 21,2%
Б	5252	/	20315	x 100%	= 25,9%
С	6843	/	20315	x 100%	= 33,7%
Д	3920	/	20315	x 100%	= 19,3%
Всього					100,0%
2) Фактично					
А	4440	/	20240	x 100%	= 21,9%
Б	5144	/	20240	x 100%	= 25,4%
С	6568	/	20240	x 100%	= 32,5%
Д	4088	/	20240	x 100%	= 20,2%
Всього					100,0%
% виконання плану					
А	4440	/	4300	x 100%	=103,3%
Б	5144	/	5252	x 100%	=97,9%
С	6568	/	6843	x 100%	=96,0%
Д	4088	/	3920	x 100%	=104,3%
Всього	20240	/	20315	x 100%	= 99,6%

Товарна продукція

по плану

А	6500	X	4300	= 27950,0	тис. грн
Б	5400	X	5252	= 28360,8	тис. грн
С	4500	X	6843	= 30793,5	тис. грн
д	6800	X	3920	= 26656,0	тис. грн
Всього	X		X	113760,3	тис. грн

фактично

А	6500	X	4440	= 28860,0	тис. грн
Б	5400	X	5144	= 27777,6	тис. грн
С	4500	X	6568	= 29556,0	тис. грн
Д	6800	X	4088	= 27798,4	тис. грн
Всього	X	X	X	113992,0	тис. грн

Показники фактичного обсягу при плановій структурі отримаємо множенням планового завдання на коефіцієнт виконання плану з обсягу реалізації випуску товарної продукції в цілому по підприємству в умовно-натуральних одиницях.

$$Квт = 20240 / 20315 = 0,99$$

фактично при плановій структурі

А	27950,0		x	0,99 =	27670,5	тис. грн
Б	28360,8		x	0,99 =	28077,2	тис. грн
С	30793,5		x	0,99 =	30485,6	тис. грн
д	26656,0		x	0,99 =	26389,4	тис. грн
Всьог			x		112622,7	
% виконання плану						
А	27670,5	/	27950,0	x	100% =	99,0%
Б	27777,6	/	28360,8	x	100% =	97,9%
С	29556,0	/	30793,5	x	100% =	96,0%
Д	27798,4	/	26656,0	x	100% =	104,3%
Всьог	113992,0	/	113760,3	X	100% =	100,2%

Визначимо зміну обсягу випуску товарної продукції за рахунок асортиментних зрушень

А	28860,0	- 27670,5	= +1189,5	тис. грн
Б	27777,6	- 28077,2	= - 299,6	тис. грн
С	29556,0	- 30485,6	= - 929,6	тис. грн
Д	27798,4	- 26389,4	= + 1409,0	тис. грн
Разом	113992,0	- 112622,7	= + 1369,3	тис. грн

Якби план виробництва був рівномірно виконаний на 99% за всіма видами продукції і не порушувалася б запланована структура, то загальний обсяг виробництва продукції в цінах плану становив би 112622,7 тис. грн., а за виробами, відповідно, 27670,5; 28077,2; 30485,6 та 27798,4 тис. грн. Вплив структурних зрушень визначаємо через різницю двох величин, у яких показник змінюється (фактичний і плановий), а інші показники не змінюються. Графи 11 і 10 таблиці – обсяг однаковий (фактичний), структура – фактична і планова.

Таким чином, структурне зрушення спричинило збільшення випуску продукції на 1369,3 тис. грн.

За таким же принципом визначимо вплив зміни обсягу в натуральному виразі:

$$112622,7 - 113760,3 = - 1137,6 \text{ тис. грн.}$$

Зробимо перевірку.

Загальне відхилення фактичного обсягу випуску товарної продукції від планового становить:

$$113992,0 - 113760,3 = 231,7 \text{ тис. грн.}$$

Загальний вплив факторів становить:

- 1137,6 + 1369,3 = 231,7 тис. грн., що відповідає загальному відхиленню фактичного обсягу випуску товарної продукції від планового.

Задача 4

На підставі даних таблиці проаналізувати продуктивність праці одного працюючого і одного робочого на підприємстві. Розрахувати вплив чинників на виробіток одного працюючого на підприємстві і одного робочого. Зробити висновки.

№ з/п	Показники	План	Факт	% виконання плану	Відхилення
1	Обсяг виробленої товарної продукції, тис. грн	14400	15430		
2	Середньосписочна чисельність працюючих	567	564		
	робітників	442	428		
3	Питома вага робочих від загальної чисельності працюючих на підприємстві, %				
4	Відпрацьовано днів одним робочим за рік	270	260		
5	Загальна довжина робочого дня, годин	7,95	7,8		
6	Середньогодинна продуктивність праці одного робочого				
7	Середньорічна продуктивність праці, тис. грн.				
	одного працюючого				
	одного робочого				

Відповідь.

Питома вага робочих від загальної чисельності працюючих на підприємстві, %

План	442	/	567	x	100	%	= 78%
Фактично	428	/	564	x	100	%	= 76%

Питома вага робочих від загальної чисельності працюючих на підприємстві за планом мала складати 43,8%, фактично ж сталося невелике зменшення.

Відпрацьовано годин одним робочим за рік:

$$270 \times 7,95 = 2146,5 \text{ годин}$$

$$260 \times 7,8 = 2028,0 \text{ годин}$$

Обсяг виробленої товарної продукції, тис. грн:

$$\text{план робітниками } 14400 / 100\% \times 78\% = 11232$$

$$\text{працюючими } 14400 - 11232 = 3168$$

$$\text{фактично робітниками } 15430 / 100\% \times 76\% = 11726,8$$

$$\text{працюючими } 15430 - 11726,8 = 3703,2$$

Середнього динна продуктивність праці одного робочого, грн:

план

$$11232 / 2146,5 = 5,23$$

фактично

$$11726,8 / 2028,0 = 5,78$$

Середньорічна продуктивність праці, тис. грн: робочого

$$\text{план } 11232 / 442 = 25,40$$

$$\text{фактично } 11726,8 / 428 = 27,36$$

Працюючого відповідно 25,59 та 27,57

% виконання плану:

15430,0	/	14400,0	x	100	%	= 107,2	%
564,0	/	567,0	x	100	%	= 99,5	%
428,0	/	442,0	x	100	%	= 96,8	%
76,0	/	78,0	x	100	%	= 97,4	%
260,0	/	270,0	x	100	%	= 96,3	%
7,8	/	8,0	x	100	%	= 98,1	%
2028,0	/	2146,5	x	100	%	= 94,5	%
3703,2	/	3168,0	x	100	%	= 116,9	%
11726,8	/	11232,0	x	100	%	= 104,4	%

5,8	/	5,2	x	100	%	= 110,5	%
6,6	/	5,6	x	100	%	= 117,5	%
27,4	/	25,4	x	100	%	= 107,8	%

Показники	План	Факт	% виконання	Відхилення
Обсяг виробленої товарної продукції, тис.	14400	15430	107,2	1030,0
Середньосписочна чисельність				
працюючих	567	564	99,5	-3,0
робітників	442	428	96,8	-14,0
				0,0
Питома вага робочих від загальної чисельності працюючих на підприємстві, %	78,0	76,0	97,4	-2,0
Відпрацьовано днів одним робочим за рік	270	260	96,3	-10,0
Загальна довжина робочого дня, годин	7,95	7,8	98,1	-0,2
Відпрацьовано годин одним робочим за рік	2146,5	2028	94,5	-118,5
Обсяг виробленої товарної продукції, тис.				
працюючими	3168,0	3703,2	116,9	535,2
робітниками	11232,0	11726,8	104,4	494,8
Середньогодинна продуктивність праці одного робочого	5,23	5,78	110,5	0,5
Середньорічна продуктивність праці, тис.				
одного працюючого	25,40	27,36	107,7	2,0
одного робочого	25,41	27,40	107,8	2,0

Аналіз рівня та динаміки виробітку працівників передбачає розрахунок та аналіз значення обороту на одного працівника підприємства. Проводиться з метою дослідження загальної зміни рівня виробітку та трудомісткості в цілому по підприємству та по його структурних підрозділах. В цілому продуктивність праці в порівнянні з планом зросла на 17,5%.

Співставний аналіз рівня та динаміки виробітку працівників структурних підрозділів підприємства передбачає розрахунок та динамічний аналіз рівня виробітку працівників окремих структурних підрозділів підприємства, а саме в даному випадку робітників. Продуктивність їх праці зросла на 7,8%.

Наведені дані свідчать про те, що за звітний рік підприємство спромоглося досягти підвищення продуктивності праці (за випуском продукції у розрахунку на одного працюючого) порівняно з базовим роком.

Представивши обсяг товарної продукції як функцію від середньорічної кількості працюючих і продуктивності праці одного працюючого, методом різниць можна визначити, як на нього вплинули різні фактори.

Вплив зміни питомої ваги робітників у складі персоналу підприємства на обсяг виробництва можна обчислити, представивши його (Т) як добуток співмножників

$$T = Ч * ПП_{роб} * d_{роб}, \quad (1)$$

де Ч – середньоспискова чисельність персоналу;

ПП_{роб} – виробіток продукції на одного робітника;

d_{роб} – питома вага робітників у складі основного персоналу підприємства.

Розглядаючи обсяг товарної продукції як функцію, представлену у формулі (1), способом ланцюгових підстановок можна визначити вплив цих факторів на дану функцію, тис. грн.:

а) базовий рік:

$$567 \times 0,78 \times 25,40 = 11232,0$$

б) 1-й умовний показник:

$$564 \times 0,78 \times 25,40 = 11172,6$$

в) 2-й умовний показник:

$$564 \times 0,76 \times 25,40 = 10886,1$$

г) звітний рік:

$$564 \times 0,76 \times 27,36 = 11726,8$$

$$11172,6 - 11232,0 = - 59,4$$

$$10886,10 - 11172,57 = - 286,5$$

$$11726,80 - 10886,10 = 840,7$$

РАЗОМ 494,8

Таким чином, збільшення обсягу валової продукції щодо робітників на суму 494,8 тис. грн. було результатом:

- зменшення кількості працюючих основного персоналу (на – 59,4 тис. грн.);
- зменшенням питомої ваги робітників у складі персоналу привело до зменшення обсягу товарної продукції (на – 286,5 тис. грн.);
- збільшення продуктивності праці робітників (на + 840,7 тис. грн.).

Пошук резервів подальшого зростання продуктивності праці в цілому по підприємству пов'язаний в основному з вивченням стану продуктивності праці робітників. Щодо них в аналізі використовуються показники середньорічного, середньоденного і середньогодинного виробітку на одного робітника. Вже просте порівняння цих показників у динаміці (або з плановими) дає можливість дійти певних висновків щодо впливу на продуктивність праці робітників факторів, пов'язаних з використанням робочого часу.

Список використаної літератури

1. Андрєєва, Г.І. Економічний аналіз [Текст]: навчально-методичний посібник / Г. І. Андрєєва. – К.: Знання, 2008. – 263 с.
2. Герасименко С.С., А.В. Головач, А.М.Єріна та ін. Статистика: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов. - К.: КНЕУ, 2000.
3. Крейнина М.Н. «Финансовое состояние предприятия. Методы оценки».- М.: ИКЦ «Дис», 2007 г. – 224 с.
4. Мних, Є.В. Економічний аналіз [Текст]: підручник / Є. В. Мних; Мін-во освіти і науки України. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: ЦНЛ, 2005. – 472 с.
5. Савицька, Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства [Текст]: навчальний посібник / Г.В. Савицька. – 3-тє вид., виправл. і доп. – К.: Знання, 2007. – 668 с.
6. Сопко, В.В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу [Текст]: підручник / В.В. Сопко, В.П. Завгородний; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. – К.: КНЕУ, 2004. – 412 с.
7. Тарасенко, Н.В. Економічний аналіз [Текст]: навчальний посібник / Н.В. Тарасенко. – 4-е вид., стереотип. – Львів: Новий Світ-2000, 2006. – 344 с.
8. Фінанси підприємств за редакцією кандидата економічних наук, професора А.М. Поддєрьогіна. – Київ, 2000
9. Царенко О.М. Економічний аналіз діяльності підприємств агропромислового комплексу: Навч.посібник.-К.: Вища школа, 2005.
10. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. «Методика финансового анализа» – М.: ИНФРА-М, 1996 г. - 176 с.
11. Шубіна, С.В. Економічний аналіз [Текст]: практикум / С.В. Шубіна, Ж. І. Торяник. – К.: Знання, 2007. – 230 с.